

AÇG və “Şahdəniz”: sərvətləri bol, gəlirləri çox

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondu (ARDNF) bu ilin yanvar-mart aylarında “Azəri-Çıraq-Günəşli” (AÇG) və “Şahdəniz” yataqlarından çıxarılan karbohidrogenlərin satışından əldə olunan gəlirləri açıqlayıb.

AÇG yataqlar blokunun işlənməsi layihəsinin reallaşdırılması çərçivəsində cari ilin ilk üç ayında 953 milyon 498 min dollar gəlir əldə edilib. “Şahdəniz” yatağı üzrə təbii qaz və kondensat satışından gəlir isə 29 milyon 166 min dollar olub. Beləliklə, AÇG və “Şahdəniz” Azərbaycan iqtisadiyyatının dayaq sütunlarını təşkil edir və yenə də əsas gəlir mənbəyimiz olaraq qalır.

ARDNF-nin İctimaiyyətlə əlaqələr departamentinin məlumatında həmçinin bildirilir ki, 2020-ci ildə “Şahdəniz”-in gəliri 293,9 milyon dollar olub. AÇG layihəsi üzrə keçən ildəki gəlir isə 3 milyard 522,7 milyon dollar təşkil edib.

Xatırladaq ki, Xəzərin Azərbaycan sektorundakı “Şahdəniz” yatağının ehtiyatları 1,2 trilyon kubmetr qaz və 240 milyon ton kondensat həcmində dəyərləndirilir.

AÇG və “Şahdəniz”: sərvətləri bol, gəlirləri çox

Əvvəli 1-ci səh.

Azərbaycan dünyanın ən nəhəng karbohidrogen yataqlarından olan “Şahdəniz”in sayəsində qaz ixrac edən ölkə kimi tanınıb.

Prezident İlham Əliyev “Şahdəniz”i yüksək dəyərləndirərək demişdir: “Şahdəniz” yatağı ən azı yüz il bundan sonra Azərbaycanı və tərəfdaş ölkələri qazla təchiz edəcəkdir. Eyni zamanda biz ixrac coğrafiyamızı genişləndirmək əzmindəyik... Əgər “Şahdəniz” üzrə kontrakt imzalanmasaydı, bu gün biz nəinki başqa ölkələrin, öz enerji təhlükəsizliyimizi təmin edə bilməzdik. Çünki “Şahdəniz” bizim üçün əsas mənbədir. Biz bütün bu işləri görməklə Avrasiyanın yeni enerji xəritəsini tərtib edirik və Azərbaycan uzun müddət bundan sonra bir çox ölkələr üçün strateji tərəfdaş olaraq qalacaqdır”.

“Şahdəniz” Bakıdan Adriatik dənizinin İtaliya sahillərində uzaq 3500 kilometrlik “Cənub qaz dəhlizi”nin əsas ehtiyat mənbəyidir. Keçən ilin son günü Trans-Adriatik Qaz Boru Kəmərinin (TAP) istifadə-

yə verilməsi ilə dəhliz tam fəaliyyətə başlayıb. Belə ki, TAP genişləndirilmiş CQBK (Cənubi Qafqaz Boru Kəməri) və TANAP-la (Trans-Anadolu Qaz Boru Kəməri) nəql olunan Azərbaycan qazını qəbul edərək Avropadakı istehlakçılara çatdırır. Gürcüstan və Türkiyə isə “Şahdəniz”dən 15 ilə yaxındır qaz alırlar. Bu, “Şahdəniz Alfa” platformasında yatağın işlənməsinin birinci mərhələsi çərçivəsində hasil edilən qazdır. Mavi yanacaq Gürcüstan CQBK ilə çatdırılır. Gürcüstan-Türkiyə sərhədində CQBK-ya qoşulan xətt 2007-ci ildən yanacağı Ərzurumadək daşıyır. Bu xətt bütövlükdə Bakı-Tbilisi-Ərzurum kəməri adlanır.

“Şahdəniz Bravo” platforması layihənin ikinci mərhələsi çərçivəsində 2018-ci ildə işə salınıb. Həmin ilin ortalarından Azərbaycan qazı genişləndirilmiş CQBK ilə TANAP-a ötürülür və Türkiyədəki istehlakçılara çatdırılır. “Şahdəniz”in kondensatı isə Heydər Əliyev adına Bakı-Tbilisi-Ceyhan əsas ixrac neft kəmərinə vurulur.

Hasılatı artırmaq üçün qazma əməliyyatları da davam etdirilir. Qazma işləri hasılat sabit səviyyəyə çatanaqədək davam edəcək.

İlin əvvəlindən AÇG-dən əldə olunan gəlirlər bu yataqlar blokunda da hasılatın ahəngdar və təhlükəsiz davam etdiyini təsdiqləyir. AÇG 1997-ci ilin noyabr ayında “Çıraq” platformasından ilk neftin alındığı vaxtdan indiyədək Azərbaycanın sosial-iqtisadi inkişafına böyük töhfələr verib. Prezident İlham Əliyev bu yataqların ölkəmizin əsas gəlir mənbəyi olduğunu dəfələrlə vurğulayıb.

Hazırda AÇG-də 8 platforma fəaliyyət göstərir. Hasılat “Çıraq”, “Mərkəzi Azəri”, “Qərbi Azəri”, “Şərqi Azəri”, “Dərinsulu Günəşli” və “Qərbi Çıraq” platformalarından həyata keçirilir. Qalan 2 platforma emal, qazın kompressiyası, suvurma və texnoloji təchizat qurğularıdır. Keçən ilin əvvəlində AÇG-dən əldə olunan hasılatın həcmi 500 milyon tonu ötüb.

“Azəri-Çıraq-Günəşli”dən çıxarılan neft sualtı kəmərlərlə Səngəçal terminalına çatdırılır. Xatırladaq ki, bu, dünyanın ən böyük neft-qaz ter-

minallarından biridir. Başlanğıcını buradan götürən ixrac marşrutları nefti dünya bazarlarına nəql edir.

Məlum olduğu kimi, 2017-ci ilin sentyabr ayında AÇG-nin birgə işlənməsi və hasılatın pay bölgüsü haqqında dəyişdirilmiş və yenidən işlənməmiş saziş imzalanmışdır. Yeni müqavilə 2050-ci ilin əvvəlində davam edəcək və qarşıdakı illərdə AÇG ölkəmizə gətirdiyi iqtisadi mənfəətləri maksimuma çatdıracaq. Odur ki, indi AÇG-nin müqavilə sahəsində yerləşdiriləcək daha bir hasılat platforması inşa edilir.

“Azəri Mərkəzi Şərqi” adlanan platforma gündəlik 100 min barelədək neft hasil etmək gücündə layihələndirilib. İstismar müddəti ərzində qurğunun 300 milyon barelə qədər əlavə neft hasil edəcəyi gözlənilir. Koronavirus pandemiyasının təsirləri görülən bütün işlərdən yan keçməsə də, bu platformadan ilk nefti 2023-cü ildə əldə etmək planları dəyişməz qalır.

Flora SADIQLI,
“Azərbaycan”